

בפני כב' השופטת ענבל קצב-קרן

בעניין:- עיזבון המנוח י'

המבקש: עוה"ד מ'

נגד

המשיבים:

1. ש.פ.

2. ש.י.פ.

3. עיזבון ב'

4. האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון

פסק דין

המנוח, מר י' (להלן: "המנוח") נפטר ביום _.

המנוח הותיר צוואה נושאת תאריך _ (להלן: "הצוואה").

בעניין עיזבון המנוח תלויות ועומדות שלוש עתירות:-

ת"ע 33100-03-14 – בקשת המבקש למינוי מנהל עיזבון.

ת"ע 32965-03-14 – בקשת המבקש למתן צו קיום צוואת המנוח.

ת"ע 32991-03-14 – התנגדות למינוי מנהל עיזבון שהוגשה על ידי המשיב 2.

עפ"י הצוואה, בין היתר, זכאית המשיבה 1, בת אחותו של המנוח, ל - 90% מזכויות המנוח בדירות

ב_ב_ והמשיב 2 (בנה של המשיבה 1) ל- 10% מהזכויות בהן.

כמו כן זכתה המשיבה 1 על פי הצוואה במכונית המנוח ובמלוא זכויותיו בבנק _.

תכולת דירתו של המנוח ב_, הוקנתה בכפוף להסכמת המשיבים 1 ו- 2 למשיבה 3.

הכספים המופקדים בחשבון בנק ב_, חולקו בין המשיבים (למשיבה 1 34%, למשיב 2 33% ולמשיבה 3 33%).

בסעיף 2 לצוואה, ביקש המנוח למנות את המבקש כמנהל עיזבונו.

תמצית טענות המבקש

1. לטענת המבקש, יש לקיים את רצון המת, לקיים את הצוואה, ולמנותו כמנהל עיזבונו.

2. לטענת המבקש, עיקר הזכאים לנכסי העיזבון, תומכים/אינם מתנגדים למינויו המבקש. לטענת המבקש, ספק אם התנהלות המשיבה 1, בהחלפת ההודעות ובייחוד ההסכמות לניהול דיון בנושא מנהל העיזבון בכתב, אינה מהווה סוג של התנגדות ולו גם חלקית, לצוואת המנוח ולכן מבטלת את זכותה, על פי סעיף 11.3 לצוואה.

כך גם המשיב 2, נוכח התנגדותו עלול לאבד את זכויותיו.

3. לטענת המבקש, ביטול רצונו של המצווה בדבר זהות מנהל עיזבונו צריך להיעשות רק במקרים קיצוניים, אותם לא צפה המנוח. במקרה דנן, נערכה צוואת המנוח, 9 חודשים לפני פטירתו והמנוח יכל לצפות אל כל ההשלכות הנוגעות להוראות צוואתו. התנגדות המבקש, אינה אלא ניסיון להחלפת שיקול דעתו של המנוח בזה של בית המשפט.
4. עוד לטענת המבקש, המשיב 2 הבהיר בתצהירו כי אין לו התנגדות אישית לזהות המועמד לכהן כמנהל עיזבונו אלא שהוא מבקש לחסוך בהוצאות. לטענת המבקש, חסכון בהוצאות, אינה סיבה מספקת להחליף את שיקול דעתו של המצווה.
5. לטענת המבקש, לא כל התמונה והמורכבות שראה המנוח בעיזבונו בכלל ובעיזבונו המנוח ב_בפרט נהירה למשיב 2 כולל ניהולו וחלוקתו.
6. לטענת המבקש, לא הוצגו עובדות המעידות על שנשלל רצונו החופשי של המנוח.
7. לטענת המבקש, המנוח הצהיר במספר הזדמנויות כי הוא סומך על המבקש ועל בתו וכי לאור יחסי העבודה הארוכים ביניהם, אלו ידעו להסדיר את ענייניו לאחר פטירתו בצורה הטובה וההוגנת ביותר, וזאת בהתחשב בקיומו של נושא רגיש, שהמנוח ביקש מהמבקש להסדירו בצורה חוקית ונכונה. טיפול ברכוש המנוח, יוכל המבקש, לטענתו, לבצע רק בתוקף סמכות של מנהל עיזבונו.
8. לטענת המבקש, יש לבדוק את בעלות המנוח בחשבון ב_ (וקיים חשש, כי כאשר יתגלו מלוא העובדות הנוגעות לחשבון זה, יתברר כי מצב העניינים לגביו הינו מורכב ביותר.
9. בנוסף, לטענת המבקש, יש עוד להסדיר את חלוקת רכושו של המנוח בארץ, לבדוק את חובות העיזבונו לפי הדין, לפרסם דרישות לנושים, לפעול להשגת אישורים מאת מס הכנסה, מל"ל ומע"מ המאשרים כי למצווה אין חובות ועוד.
10. לטענת המבקש, נוכח היקף העיזבונו, ניתן לשאת מתוכו בתשלום שכ"ט מנהל העיזבונו.
11. לטענת המבקש, ישנה חשיבות למינוי אף נוכח שנהני העיזבונו אינם קרובים מדרגה ראשונה.

תמצית טענות המתנגד/ המשיב 2

12. המתנגד מסכים למתן צו קיום צוואה אולם מתנגד למינוי המבקש כמנהל העיזבונו.

13. לטענת המתנגד, מינוי מנהל עיזבון יגרום לחיוב כספי גבוה ומיותר לקופת העיזבון.
14. לטענת המתנגד, האינטרס של מינוי מנהל העיזבון הינו של המבקש ולא של העיזבון או של הזוכים על פי הצוואה. תכליתו של המינוי אחת – להעשיר את קופתו של מנהל העיזבון על חשבון היורשים מבלי שיש לכך כל הצדקה.
15. לטענת המתנגד, ניתן להניח כי המנוח לא ידע ו/או לא הבין כי ניהול עיזבונו משמעו מתן אחוזים מעיזבונו למשפחת המבקש. הוראת מינוי העיזבון בצוואת המנוח נחזית כהוראה שהמבקש כולל בצוואות אותן הוא עורך, ללא צורך או הצדק לכך.
16. לטענת המתנגד, מדובר בעיזבון אשר אין צורך לנהל אותו. הזוכים הינם בגירים, המתגוררים בישראל וברובם מיוצגים על ידי עורכי דין. כך גם, נכסי העיזבון הינם נכסים קלים לחלוקה: את הדירות יש להעביר בהתאם להוראות הצוואה ע"ש המשיבים 1 ו-2 בפעולה פשוטה מול לשכת הרישום. כך גם לגבי המכוננית. את חשבון הבנק בבנק _ ניתן להעביר לשמה של המשיבה 1 עם הצגת צו קיום צוואה. לטענת המתנגד, הזוכים יכולים לנקוט בפעולות אלו, ככל אזרח, אף ללא סיוע של עו"ד.
- לטענת המתנגד, גם חלוקת חשבון הבנק של המנוח ב_, אינה דורשת את מינוי המבקש וניתן לבצעה מול הבנק. ככל שיהיה צורך בפעולה משפטית, אזי יוכלו היורשים למנות בנקל עו"ד _ מקומי לצורך כך. יש להניח, כי אף ככל שימונה המבקש כמנהל עיזבון וככל שנדרשת פעולה משפטית שם, יאלץ לשכור בעצמו את שירותיו של עו"ד מקומי שכזה.
17. לטענת המתנגד, אין ממש בטענות המבקש והן נולדו על מנת "לעבות" את טענותיו.
18. המתנגד מבהיר כי אינו נותן אמון במבקש.
19. לטענת המתנגד, אין מקום לעשות שימוש בתנית הסילוקין הקבועה בצוואה (סעיף 11.3). התניה הועתקה מצוואה אחרת ולא סביר כי המנוח הכניס לצוואתו הוראה כזו בידיעה כי תשמש את המבקש כחרב המגינה מפני המתנגדים למינויו. יתרה מזו, נקבע בפסיקה כי לא אוכפים תניה כזו, כשההתנגדות לצוואה מבוססת על עילה סבירה בתום לב, כבעניינו.

תמצית עמדת המשיבה 1

20. על פי הודעת ב"כ המתנגד (המשיב 2), המשיבה 1 לא הגישה את התנגדותה למינוי המבקש בשל החשש כי ייטען נגדה כי בכך הינה מפסידה את חלקה בעיזבון.

21. על פי אישור שהוגש לתיק בית המשפט ביום 24.7.2014, מסכימה המשיבה 1 למתן תוקף לצוואת המנוח.

תמצית עמדת המשיבה 3

22. המשיבה 3 נפטרה ביום __. עפ"י צו קיום צוואתה מיום __, זוכה מר ב' במלוא עיזבונו. המשיבה 3, באמצעות יורשה – מסכימה למתן צו הקיום ולמינוי המבקש כמנהל עיזבונו.
23. לטענת המשיבה 3, הוקיר המנוח את המבקש אשר שירת את המנוח בשירותים שונים לאורך השנים ועניין שכר טרחתו של המבקש, אינו יכול לגבור על רצונו של המנוח.

עמדת ב"כ היועמ"ש :-

24. עפ"י עמדת ב"כ היועמ"ש מיום 11.3.2014 :
- 7" עם זאת, יובהר כי לכאורה, סבור ב"כ היועמ"ש כי יש בהתנגדות ממש וכי במקרה זה בו התנגדות הזוכה למינוי מנהל העיזבונו היא עניינית באשר תגרום לעיזבונו עלויות כספיות ולאור העובדה כי מדבריו עולה כי אין קושי בקיום הצוואה גם ללא מינוי מנהל עיזבונו, יש להיעתר לבקשתו וזאת בכפוף להמצאת יתר הזוכים".
25. בהתאם לעמדה משלימה, מיום 8.6.2014, מאחר והצדדים כשירים ובגירים אין בכוונת ב"כ היועמ"ש להמשיך וליטול חלק בהליכים.

דיון והכרעה :-

26. הצדדים הסכימו כי ההכרעה במחלוקות תינתן על יסוד מסמכים וכתבי בית – דין.

כללו של דין

27. סעיף 81 לחוק הירושה, התשכ"ה-1965 (להלן: "חוק הירושה"), קובע כדלקמן :

"קבע המוריש בצוואתו אדם שיבצע צוואתו או שינהל עזבונו, ימנה בית המשפט או הרשם לענייני ירושה, לפי העניין, אותו אדם כמנהל עיזבונו, זולת אם אינו יכול

או אינו מסכים לקבל עליו את המינוי או שבית המשפט או הרשם לענייני ירושה משוכנע, מטעמים מיוחדים שירשמו, שיש סיבות מיוחדות שלא למנותו.".

28. נקודת המוצא הינה כי את רצונו של המת יש לכבד ככל שאפשר, ובכלל זה רצונו של המנוח בקביעת מנהל עיזבונו.

יחד עם זאת, מינוי מנהל העיזבון הינו בשיקול דעתו של בית המשפט אשר יבחן, כל מקרה, בהתאם לנסיבותיו העובדתיות - האם קיימת נחיצות במינוי מנהל עיזבון והצורך במינוי אל מול הנזק העלול להיגרם לזוכים/ יורשים והאם יש במינוי להיות בלתי צודק.

בין היתר, יבחן בית המשפט קיומן של נסיבות שיש בהן להפוך את המינוי לבלתי צודק, כגון מיעוט נכסי העיזבון או מיעוט חובות :-

"הקביעה של המוריש בצוואתו כי הוא ממנה את פלוני למנהל עיזבון אינה יכולה להיות ואינה מהווה תחליף לצורך במינוי מנהל עיזבון כעילה למינוי. (תע' 750/98, 2180/99(תא')) מרים פריאון נ' בר זוהר לא פורסם). גם חוסר מסוגלותם של היורשים לטפל ולהסדיר את הקשור בעיזבון המנוח ובחלוקתו אינו עילה למינוי מנהל עיזבון. היורשים יכולים להתגבר על חוסר מסוגלות זה באמצעות מתן יפוי כח למי מטעמם לטפל ולהסדיר את הקשור בעיזבון." שוחט, מנחם גולדברג ויחזקאל פלומין, דיני ירושה ועיזבון, הוצאת סדן, עמ' 167.

מן הכלל אל הפרט

29. לאחר ששקלתי טענות הצדדים לא שוכנעתי, כי בשלב זה קיימת נחיצות במינוי מנהל עיזבון.

מצאתי כי יש לאפשר ליורשים פרק זמן מוקצב, שבו יפעלו לחלוקת העיזבון בכוחות עצמם, באופן שיחסוך בהוצאות כמו גם בהטלת עומס מיותר הכרוך בעריכת פרטות ודו"חות לאפוטרופוס הכללי.

30. המשיבים 1 ו-2, המתנגדים למינוי המבקש, זכאים לרובו ככולו של העיזבון (למעט תכולת הדירה ב_ וחלק מכספים בחשבון הבנק ב_).

31. לא מצאתי כטענת המבקש כי היקף העיזבון מורכב ודרושה עבודה מיוחדת בחלוקתו. אין מחלוקת כי נכסי המקרקעין רשומים על שם המנוח וניתן להעבירם על שם הזוכים, בכפוף לתשלומים הנדשים לצורך כך.

- כך גם בפעולה פשוטה ניתן לחלק/להעביר את הכספים המצויים בחשבון בנק של המנוח בבנק _ למשיבה 1 (הזוכה היחידה בכספים).
- לא הוכח כי לעיזבון חובות שיש לסלקם או לטפל בהם.
- לא הוכח אף כי הטיפול בחלוקת הכספים בבנק ב_, אשר כלל לא ברור היקפם, דורש טיפול מיוחד או כי זה לא יוכל להתבצע באמצעות ב"כ או עו"ד.
32. לא מצאתי/הוכח כי מערכת היחסים בין הצדדים או המחלוקות ביניהם עלולה לסכל חלוקת העיזבון (גם בהתייחס לקשרי המשפחה בין המשיבים 1 ו-2 ולנכסים העומדים לחלוקה) ו/או כי נצפים קשיים גלויים לעין בחלוקת העיזבון.
33. אין בעניינם של הצדדים אינטרסים של זוכים קטינים או חסויים שיש לשמור/להבטיח.
34. בנסיבות עניינם של הצדדים, מצאתי כי יש להניח כי רוב הוצאות הליך ניהול העיזבון יוטל המשיבים 1 ו-2 נוכח חלקם בעיזבון וכי יש בכך משום חוסר צדק בולט.
35. אין מקום לדון במסגרת הליך זה בהפעלת הוראות סעיף 11.3 לצוואה בהעדר עתירת מי מהזוכים על פיה לכך (וכאשר מנהל העיזבון הוא אשר מעלה תהיות בקשר לכך). יצוין כי לכאורה אף אין בנמצא, נהנים בני אותה דרגה לאלו שצויינו בצוואה.
36. כמו כן ונוכח תוצאות פסק הדין, אין מקום להיעתר לבקשה למתן הוראות בדבר השקעת כספים או הבקשה למתן הוראות.
37. נוכח החלטתי כי אין נחיצות במינוי מנהל עיזבון, איני מוצאת לנכון להתייחס לטענות בדבר זהות מנהל העיזבון וכפועל יוצא לסוגיית יחסי האמון בינו לבין המנוח ו/או הזוכים.

סוף דבר :-

38. אשר על כן הנני קובעת כדלקמן :

- א. ניתן צו קיום צוואה.
- ב. בתוך 7 ימים יוגש צו פורמלי לחתימת.
- ג. בשלב זה, ניתן לזוכים פרק זמן של 90 יום מיום חתימת צו קיום הצוואה, שבו יפעלו בעצמם לחלוקת העיזבון.
- ד. ככל שלא תסתיים חלוקת העיזבון בפרק הזמן האמור ויתגלו קשיים כמו גם חוסר שיתוף פעולה בין היורשים, יהיה רשאי מי מהזוכים לחדש בקשתו למינוי מנהל עיזבון/המבקש.
- ה. כל צד ישא בהוצאותיו.

39. המזכירות תמציא פסק הדין לצדדים ותסגור התיקים שבכותרת.

פסק הדין הותר לפרסום בהשמטת פרטים מזהים.

ניתן היום, ח' אלול תשע"ד, 03 ספטמבר 2014, בהעדר הצדדים.

ענבל קצב-קרן, שופטת